

Samarbetet inom systemutveckling inom arkivbranschen i Finland

Arkivverket är för tillfället delaktigt i flera systemutvecklingsprojekt, i samarbete med dels ett företag som står för applikationsutvecklingen, dels andra finländska arkivinstitutioner såsom Krigsarkivet och Finska Litteratursällskapet. De viktigaste samarbetsprojekten är för tillfället arkivdatabasen VAKKA, arkivverkets mikrofilmregister, privatarkivregistret och projektet SÄHKE. Arkivverkets enhet för informationsteknik har en på många sätt central ställning i detta utvecklingsarbete. Nya applikationer och system testas i Riksarkivet, där man också sköter systemstödet inom arkivverket och vid behov även stöder andra organisationer inom arkivbranschen i systemanvändningen.

Modellen för det nuvarande samarbetet har finslipats under årens lopp och i takt med ökad erfarenhet. Den nuvarande modellen kan sägas vara en slags kompromiss, enligt vilken vissa noggrant definierade funktioner (applikationsutvecklingen, definitionsarbetet, hanteringen av problemsituationer) har utlokaliserats. Utvecklingsarbetet är dock fast förankrat inom arkivverket. Kärnan i samarbetet är arkivverkets interna utvecklingsprojekt, vilkas arbete samordnas av en särskild ledningsgrupp. Jag kommer nu att gå igenom de viktigaste utvecklingsprojekten som tangerar enheten för informationsteknik.

Projektet VAKKA

Projektet VAKKA (arkivdatabasen) är arkivverkets äldsta datasystemprojekt. För tillfället arbetar projektet med flera andra till VAKKA anslutna projekt, såsom förenhetligandet av rapporter, söksystem på Internet och ett för personalen avsett söksystem. Projektets verksamhet samordnas av en ledningsgrupp, som består av arkivverkets högsta ledning och den projektansvariga från det utomstående företag (CCC-Group) som står för applikationsutvecklingen. Programmet VAKKA används förutom av arkivverket även av Finska Litteratursällskapet och Krigsarkivet. Helsingfors stadsarkiv kommer enligt planerna att ta i bruk VAKKA under loppet av år 2004. Arkivverket och de organisationer som använder VAKKA har en gemensam samarbetsgrupp, inom vilken organisationerna bl.a. kan föra fram sina önskemål angående utvecklingen av systemet.

Riksarkivets enhet för informationsteknik har en central roll i projektet VAKKA. Till ansvarsområdena hör testningen av nya applikationsversioner, upprätthållandet av databassystemen, övervakningen av användare och användningen samt distributionen av nya versioner av applikationer inom arkivverket. Förutom att enheten för informationsteknik handleder dem som använder systemet i andra organisationer ger den även konsult hjälp till potentiella nya kundorganisationer t.ex. gällande kraven på användarmiljö och maskinvara. Enheten har dessutom en representant på alla nivåer i projektet.

I utvecklingen av arkivdatabasen konstaterades redan för många år sedan att utvecklingsarbetet hela tiden kommer att expandera. Eftersom enheten för

Marko Natri

Samarbetet inom systemutveckling inom arkivbranschen i Finland

informationsteknik, inom vilken hela systemet ursprungligen förverkligades, har begränsade resurser, beslöt man att fr.o.m. år 1998 anlita en utomstående samarbetspartner i applikationsutvecklingen. I valet av samarbetspartner var den viktigaste faktorn referenserna från andra organisationer inom statsförvaltningen. Samarbetet har fortgått utan avbrott till dessa dagar. Enligt de erfarenheter som enheten för informationsteknik har är det skäl att vara noggrann vid utlokaliseringen av arbetet och besluten bör vara välavvägda för att nyttan skall vara så stor som möjligt. Åtminstone för tillfället kommer vi inte att utlokalisera flera funktioner. På det hela taget är detta projekt en stor utmaning för Riksarkivets enhet för informationsteknik, eftersom vi på sätt och vis verkar i dess centrum.

Privatarkivregistret

Privatarkivregistret är en av Riksarkivet upprätthållen databas, i vilken 20 privata arkiv deltar idag. De privata arkiven skickar sina registeruppgifter till Riksarkivet, där de införs i en gemensam referensdatabas. Systemet kommer att utvecklas så att de privata arkiven själva genererar eller uppgör sina uppgifter i XML-form, varefter de skickar dem till Riksarkivet. Deltagarorganisationerna kan av Riksarkivets enhet för informationsteknik få ett program för skapande och sparande av XML-filer. De större privata arkiven skapar själva av befintlig data en valid XML-fil. Då systemet togs i bruk konsulterade de Riksarkivets enhet för informationsteknik.

Projektet Krigsdödade i Finland 1914-1922

Databasen över krigsdödade skapades under åren 1998-2003 som ett resultat av en av statsrådet tillsatt projektgrupps verksamhet. När tillräckligt med data hade inmatats i databasen beslöt projektet och Riksarkivet att publicera databasen över de krigsdödade på Internet. Riksarkivets enhet för informationsteknik konverterade projektets data till sitt eget system och byggde upp en "användarversion" av databasen för sökningar på Internet. Samarbetet med statsrådets projektgrupp var intensivt. Databasens webbgränssnitt beställdes av ett utomstående företag och söksystemet blev färdigt strax innan databasen officiellt invigdes av Finlands statsminister i Riksarkivets forskarsal i närvaro av pressen. Liksom i VAKKA-systemet beslöt man inom detta projekt att utlokalisera endast den allra mest kritiska delen, d.v.s. databasens användargränssnitt som syns i hela världen. Samarbetet med förutnämnda parter har fortgått i form av olika uppdateringar till idag. Det datamaterial som projektet Krigsdödade har producerat kommer i slutet av år 2003 att överföras till Riksarkivet för långtidsförvaring, varvid ansvaret för upprätthållandet och forskarservicen helt och hållet övergår till Riksarkivet.

Projektet SÄHKE

Riksarkivet startade år 2001 ett projekt i syfte att utveckla hanteringen och långtidsförvaringen av elektroniska informationsmaterial. Projektet består av fem delprojekt. Syftet med projektet SÄHKE är att möjliggöra en långtidsförvaring i elektronisk form av de dokument som skapas i myndigheternas ärendehanteringssystem och som i sinom tid överförs till arkivverket. Våren 2002 genomfördes ett delprojekt, evalueringen, då det utreddes hur de nu använda ärendehanteringssystemen är lämpade

Marko Natri

Samarbetet inom systemutveckling inom arkivbranschen i Finland

för produceringen av informationsmaterial i elektronisk form som skall förvaras en lång tid. Tillsammans med en utomstående samarbetspartner utarbetades en modell, genom vilken definierades kraven på arkivbeständiga ärendehanteringssystem och de elektroniska informationsmaterial avsedda för långstidsförvaring som de producerar. Projektchefen arbetar i Riksarkivets enhet för dokumentförvaltning, i intensivt samarbete med enheten för informationsteknik, vars roll kommer att växa betydligt i ibruktagningsskedet.

Sammandrag

Det centrala med tanke på samtliga projekt är enligt enheten för informationsteknik:

- att projektet organiseras på ändamålsenligt sätt
- att enheten fungerar och medverkar centralt i projektet både formellt och i praktiken
- en välavvägd utlokalisering av arbetet till en välkänd samarbetspartner med goda referenser
- en strävan att hålla antalet utomstående samarbetspartners så litet som möjligt
- att man kommer överens med hårdvaru- och systemleverantörerna att problemsituationer skall åtgärdas så snabbt som möjligt
- ett grundligt övervägande då det gäller att avgöra om de använda systemlösningarna är säkra och att de är lämpliga för det ändamål de är avsedda för
- så gott som alla projekt rörande datasystem har visat sig vara mer arbetsdryga än ursprungligen tänkt. Därför det lönar sig åtminstone med den erfarenhet vi har att beräkna resurserna rejält i överkant redan från början

Synpunkter på nordiskt samarbete

Riksarkivet har också gjort flera besök och exkursioner till andra nordiska länder i syfte att bekanta sig med olika informationssystem. Speciellt givande har de studiebesök varit som inbegripit system som liknar dem vi har i finska Riksarkivet, t.ex. planerna rörande digitalisering av handlingar och ett automatiserat system för beställning av handlingar. På det hela taget verkar det som om det i flera nordiska länder skulle pågå mycket likartade utvecklingsprojekt. Jag anser att informella studiebesök ofta är mer effektiva för utbyte av tankar än mer officiella forum, även om de sistnämnda naturligtvis också behövs. Skulle samarbetet kunna vara mer etablerat och intensivare också på det praktiska planet? Det kommer vi säkert att diskutera som avslutning på detta seminarium.